

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 januari 2016

**WETSVOORSTEL**

**betreffende het gebruik van onrechtmatig  
verkregen bewijs in fiscale zaken**

(ingediend door de heren Roel Deseyn,  
Eric Van Rompuy  
en Servais Verherstraeten)

---

TER VERVANGING VAN HET VROEGER RONDGEDEELDE  
STUK

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

7 janvier 2016

**PROPOSITION DE LOI**

**relative à l'usage de preuves obtenues  
irrégulièrement en matière fiscale**

(déposée par MM. Roel Deseyn,  
Eric Van Rompuy  
et Servais Verherstraeten)

---

EN REMPLACEMENT DU DOCUMENT DISTRIBUÉ  
PRÉCÉDEMMENT

3223

|             |   |                                                                         |
|-------------|---|-------------------------------------------------------------------------|
| N-VA        | : | Nieuw-Vlaamse Alliantie                                                 |
| PS          | : | Parti Socialiste                                                        |
| MR          | : | Mouvement Réformateur                                                   |
| CD&V        | : | Christen-Democratisch en Vlaams                                         |
| Open Vld    | : | Open Vlaamse liberalen en democraten                                    |
| sp.a        | : | socialistische partij anders                                            |
| Ecolo-Groen | : | Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen |
| cdH         | : | centre démocrate Humaniste                                              |
| VB          | : | Vlaams Belang                                                           |
| PTB-GOI     | : | Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture                       |
| DéFI        | : | Démocrate Fédéraliste Indépendant                                       |
| PP          | : | Parti Populaire                                                         |

*Afkortingen bij de nummering van de publicaties:*

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54<sup>e</sup> zittingsperiode + basisnummer en volgnummer  
 QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden  
 CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag  
 CRABV: Beknopt Verslag  
 CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN: Plenum  
 COM: Commissievergadering  
 MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

*Abréviations dans la numérotation des publications:*

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54<sup>e</sup> législature, suivi du n° de base et du n° consécutif  
 QRVA: Questions et Réponses écrites  
 CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral  
 CRABV: Compte Rendu Analytique  
 CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)  
 PLEN: Séance plénière  
 COM: Réunion de commission  
 MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

*Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers*

Bestellingen:  
 Natieplein 2  
 1008 Brussel  
 Tel.: 02/ 549 81 60  
 Fax: 02/549 82 74  
 www.dekamer.be  
 e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

*Publications officielles éditées par la Chambre des représentants*

Commandes:  
 Place de la Nation 2  
 1008 Bruxelles  
 Tél.: 02/ 549 81 60  
 Fax: 02/549 82 74  
 www.lachambre.be  
 courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

**SAMENVATTING**

*Wanneer de belastingadministratie bepaalde vormvereisten schendt of onregelmatigheden begaat bij het onderzoek, kan de gehele zaak op de helling komen te staan. Dit leidt tot publieke ergernis en komt niet ten goede aan de Staat.*

*Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk bewijsmateriaal dat op een onrechtmatige manier is verkregen, onder bepaalde voorwaarden alsnog te gebruiken in een proces. Hierbij is het belangrijk om te kijken naar de manier waarop het bewijs verkregen is, wat de omvang van de onregelmatigheid is en of er al dan niet een intentioneel element aanwezig is.*

*Een onrechtmatig verkregen bewijselement wordt pas nietig verklaard indien onder meer de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces. Als de onregelmatigheid van een bewijselement wordt opgeworpen in rechte, kan de rechter zich onder meer laten leiden door het zuiver formeel karakter van de onregelmatigheid of het opzettelijk karakter van de door de overheid begane onrechtmatigheid.*

**RÉSUMÉ**

*Lorsque l'administration fiscale viole certaines conditions de forme ou commet des irrégularités dans le cadre d'une enquête, c'est l'affaire entière qui peut être mise en péril. Cela exaspère l'opinion publique et ne fait pas l'affaire de l'État.*

*Cette proposition de loi fait en sorte que des éléments de preuve obtenus irrégulièrement puissent sous certaines conditions encore être utilisés dans un procès. Il importe en l'occurrence de considérer la manière dont la preuve a été obtenue, l'ampleur de l'irrégularité et la présence ou non d'un élément intentionnel.*

*Un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est déclaré nul que si, notamment, le respect des conditions de forme concernées est prescrit à peine de nullité ou si l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable. Si l'irrégularité d'un élément de preuve est soulevée en justice, le juge peut notamment se laisser guider par le caractère purement formel de l'irrégularité ou par la présence ou non d'un élément intentionnel.*

## TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel heeft de bedoeling om een duidelijk kader te scheppen voor het gebruik van bewijsmateriaal dat op een onrechtmatige manier is verkregen door de belastingadministratie. Hierbij is het belangrijk om te kijken naar de manier waarop het bewijs verkregen is, wat de omvang van de onregelmatigheid is en of er al dan niet een intentioneel element aanwezig is, wat de onregelmatigheid kan verzwaren.

Dit wetsvoorstel wil dan ook vertrekken vanuit de moeilijke evenwichtsoefening die er bestaat tussen enerzijds de rechten van de belastingplichtige en anderzijds de onderzoeks- en controlebevoegdheden van de belastingadministratie. Daarbij gaat het vooral over de rol van de fiscus inzake het vestigen en innen van belastingen en het recht op privacy van de belastingplichtige. De wetgever schrijft voor dat de belastingadministratie zich moet houden aan bepaalde regels en dat de belastingplichtige over enkele rechten beschikt, die hij kan invoeren tegenover de belastingadministratie. In een dergelijke situatie moet er een evenwicht worden gezocht, waarbij dus een gelijke behandeling van de belastingplichtigen kan worden gegarandeerd, zonder dat daarbij de fiscus de mogelijkheid wordt onzegd om effectief en efficiënt zijn taken uit te voeren en de strijd tegen fiscale fraude te voeren.

De afgelopen jaren hebben we al veel te maken gekregen met processen in fiscale zaken, waarbij de belastingadministratie bepaalde vormvereisten heeft geschonden of enkele onregelmatigheden heeft begaan in haar onderzoek, waardoor de gehele zaak op de helling kwam te staan. Dergelijke situaties leiden tot publieke ergernis en komen niet ten goede aan de Belgische begroting. Het is de taak van de overheid om te waken over het algemeen belang en over de rechtvaardige behandeling van haar belastingplichtigen. De publieke ergernis over fiscale processen, die mislukken ten gevolge van een niet-naleving van in de wet voorgeschreven vormvereisten, is enorm groot. Het wordt dan ook moeilijk aanvaard, wanneer dergelijke procedures verzanden in een procedureel debat, dat als enige uitkomst in zo'n zaken de nietigheid heeft, hoewel hiermee de belangen van de verdachte niet zijn geschaad.

De beroemde rechtspraak van het Hof van Cassatie over het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in strafzaken (de zogenaamde "Antigoonrechtspraak")<sup>1</sup>) beperkt enigszins de sanctie van de nietigheid en de

<sup>1</sup> Cass. 14 oktober 2003, T. Strafr. 2004, 129, noot TRAEST, P.

## DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi vise à créer un cadre précis pour l'usage de preuves obtenues irrégulièrement par l'administration fiscale. Il l'importe en l'occurrence de considérer la manière dont la preuve a été obtenue, l'ampleur de l'irrégularité et la présence ou non d'un élément intentionnel, ce qui peut aggraver l'irrégularité.

La présente proposition de loi entend dès lors prendre pour point de départ le difficile exercice d'équilibre entre les droits du contribuable, d'une part, et les pouvoirs d'investigation et de contrôle de l'administration fiscale, d'autre part. À cet égard, il s'agit principalement du rôle du fisc en ce qui concerne l'établissement et la perception des impôts et du droit au respect de la vie privée du contribuable. Le législateur prescrit que l'administration fiscale doit respecter certaines règles et que le contribuable dispose de quelques droits dont il peut se prévaloir à l'égard de celle-ci. Dans pareille situation, il convient de chercher un équilibre garantissant l'égalité de traitement entre les contribuables, sans priver pour autant le fisc de la possibilité d'accomplir effectivement et efficacement ses missions et de lutter contre la fraude fiscale.

Ces dernières années il y a eu de nombreux procès fiscaux à la suite de violations de certaines formes ou d'irrégularités commises par l'administration fiscale dans le cadre de son enquête, et compromettant l'affaire dans son ensemble. Ce type de situations exaspère l'opinion publique et n'est guère bénéfique pour les finances publiques. Il appartient à l'État de veiller à l'intérêt général et au traitement équitable de ses contribuables. Le fait que des procès fiscaux n'aboutissent pas pour cause de violation des formalités prescrites par la loi exaspère l'opinion publique au plus au point. Celle-ci accepte donc difficilement, lorsque de telles procédures s'enlisent dans un débat procédural, que ces affaires aient pour seule issue la nullité, même si les intérêts de l'inculpé ne sont pas lésés pour autant.

La célèbre jurisprudence de la Cour de cassation sur l'usage de la preuve obtenue illicitement en matière pénale (la fameuse "jurisprudence Antigone")<sup>1</sup>) limite quelque peu la sanction de la nullité et l'exclusion, qui

<sup>1</sup> Cass. 14 octobre 2003, T. Strafr. 2004, 129, note TRAEST, P.

daaruit voortvloeiende uitsluiting van het verkregen bewijs in strafzaken. Het Hof heeft hiermee gesteld dat de sanctie van nietigheid niet meer automatisch is en dat men, in tegenstelling tot vroeger, de onregelmatigheid en de daaruit voortvloeiende nietigheid moet kunnen aantonen. De vervolgte moet *in casu* proberen aan te tonen dat er sprake is van 1) een schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste; of 2) een aantasting van de betrouwbaarheid van het bewijs; of 3) een gebruik van het bewijs dat strijdig is met het recht op een eerlijk proces. Deze rechtspraak werd recent verankerd in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, meer bepaald in artikel 32.<sup>2</sup>

Deze rechtspraak geldt in strafzaken en dus ook in fiscale strafzaken, maar ze geldt niet in gewone fiscale procedures. Dat wil zeggen dat men deze rechtspraak niet zomaar naar analogie kan toepassen in fiscale geschillen tussen de belastingplichtige en de fiscus. Hoewel, recentelijk heeft het Hof van Cassatie enkele arresten gevelde over het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs.

Het hoogste rechtscollege van ons land heeft onlangs de theorie van de *“fruits of the poisonous tree”* aanvaard voor de toepassing ervan in fiscale zaken.<sup>3</sup> Deze theorie zegt dat een onrechtmatige onderzoeksdaad meteen een impact heeft op het gehele fiscale onderzoek, aangezien de resultaten van de opeenvolgende al dan niet rechtmatige onderzoeksdaaden door diezelfde initiële onregelmatigheid zullen worden aangetast.<sup>4</sup> Dus als de boom giftig is, dan zullen de vruchten ervan ook aangetast zijn door het gif. Het Hof heeft wel een belangrijk voorbehoud genomen door te zeggen dat *“de enkele omstandigheid dat onrechtmatig verkregen bewijzen aanleiding waren tot het uitvoeren van een nieuwe onderzoeksmaatregel heeft niet tot gevolg dat de resultaten van deze nieuwe onderzoeksmaatregel, die zelf niet steunen op de onrechtmatig verkregen bewijzen, niet in aanmerking mogen worden genomen”*. Het Hof heeft hierbij willen duidelijk maken dat als de navolgende onderzoeksdaaden niet ingegeven zijn door de initiële onregelmatigheid, deze onderzoeksdaaden dan niet kunnen worden aangetast door de onregelmatigheid, waardoor dus het geheel van het onderzoek niet nietig hoeft te worden verklaard. De samenhang zal dus een feitenkwestie zijn, die zal moeten worden aangetoond.

en découle, de la preuve obtenue en matière pénale. La Cour a ainsi indiqué que la sanction de la nullité n'était plus automatique et qu'il faut désormais, contrairement au passé, être en mesure de prouver l'irrégularité et la nullité qui en découle. En l'espèce, la personne poursuivie doit pouvoir prouver qu'il y a 1) violation d'une forme prescrite à peine de nullité; ou 2) altération de la fiabilité de la preuve; ou 3) usage de preuve contraire au droit à un procès équitable. Cette jurisprudence a été récemment ancrée dans le Titre préliminaire du Code de procédure pénale, plus particulièrement en son article 32.<sup>2</sup>

Cette jurisprudence s'applique aux affaires pénales et, par conséquent, aux affaires pénales fiscales également, mais pas aux procédures fiscales ordinaires. En d'autres termes, cette jurisprudence ne peut pas tout simplement être appliquée par analogie dans les litiges fiscaux entre le contribuable et le fisc. La Cour de cassation a toutefois rendu quelques arrêts récemment concernant le recours à des preuves obtenues de façon irrégulière.

La plus haute juridiction de notre pays a récemment accepté que la théorie des *“fruits of the poisonous tree”* soit appliquée en matière fiscale.<sup>3</sup> D'après cette théorie, un acte d'instruction irrégulier a un impact direct sur l'ensemble de l'enquête fiscale, vu que les résultats des actes d'instruction consécutifs, qu'ils soient réguliers ou non, seront entachés par cette même irrégularité initiale.<sup>4</sup> Dès lors, si l'arbre est empoisonné, ses fruits seront eux aussi altérés par le poison. La Cour a toutefois pris une réserve de taille en affirmant que *“la seule circonstance dans laquelle des preuves obtenues de façon irrégulière ont donné lieu à l'exécution d'une nouvelle mesure d'instruction n'a pas pour conséquence que les résultats de cette nouvelle mesure d'instruction, qui ne sont quant à eux pas fondés sur des preuves obtenues de façon irrégulière, ne peuvent pas être pris en considération”*. La Cour a voulu préciser en l'espèce que dès lors que les actes d'instruction subséquents ne sont pas dictés par l'irrégularité initiale, lesdits actes ne peuvent pas être entachés par l'irrégularité, et que, par conséquent, l'ensemble de l'instruction ne doit pas nécessairement être annulé. La corrélation sera dès lors une question de fait qu'il faudra prouver.

<sup>2</sup> Wet 24 oktober 2013 tot wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wat betreft de nietigheden, BS 12 november 2013.

<sup>3</sup> Cass. 6 maart 2015, AR F.14.0038.N.

<sup>4</sup> MAUS, M., De fiscale controle, Brugge, Die Keure, 2005, 96.

<sup>2</sup> Loi du 24 octobre 2013 modifiant le titre préliminaire du Code de procédure pénale en ce qui concerne les nullités, Moniteur belge 12 novembre 2013.

<sup>3</sup> Cass. 6 mars 2015, AR F.14.0038.N.

<sup>4</sup> MAUS, M., De fiscale controle, Brugge, Die Keure, 2005, 96.

Het Hof heeft verder in een nog recentelijke uitspraak een beslissing genomen met betrekking tot het gebruik van bewijs, dat verkregen is op een onregelmatige wijze.<sup>5</sup> In haar besluit stelde Cassatie het volgende:

*“3. De fiscale wetgeving bevat geen algemene bepaling die het gebruik verbiedt van onrechtmatig verkregen bewijs voor het vaststellen van een belastingsschuld en zo, daartoe gronden aanwezig zijn, voor het opleggen van een verhoging of een boete.*

*4. Het gebruik door de administratie van onrechtmatig verkregen bewijs dient te worden getoetst aan de beginselen van behoorlijk bestuur en het recht op een eerlijk proces.*

*5. Behoudens wanneer de wetgever ter zake in bijzondere sancties voorziet, kan het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in fiscale zaken slechts worden geweerd indien de bewijsmiddelen verkregen zijn op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht dat dit gebruik onder alle omstandigheden als ontoelaatbaar moet worden geacht, of indien dit gebruik het recht van de belastingplichtige op een eerlijk proces in het gedrang brengt.*

*De rechter kan bij die afweging onder meer rekening houden met één of meer van volgende omstandigheden: het zuiver formeel karakter van de onregelmatigheid, de weerslag ervan op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm worden beschermd, het al dan niet opzettelijk karakter van de door de overheid begane onrechtmatigheid en de omstandigheid dat de ernst van de inbreuk veruit de begane onrechtmatigheid overstijgt.”*

Deze rechtspraak maakt het dus mogelijk voor de belastingadministratie om haar onderzoek te laten gelden, zonder dat dit wordt aangetast door de nietigheid, enkel en alleen wanneer zij bovenstaande voorwaarden vervult. Daarbij moet er dus vooral gekeken worden naar de beginselen van behoorlijk bestuur, het recht op een eerlijk proces en ook naar die bepalingen die in het bijzonder worden voorzien van een nietigheidssanctie. Zo bestaan er in de fiscale procedures verschillende bepalingen, die in nietigheid voorzien, wanneer deze niet worden nageleefd door de administratie. Men kan dan bijvoorbeeld denken aan de verplichting om de belastingplichtige vooraf schriftelijk op de hoogte te brengen van de aanwijzingen inzake belastingontduiking,

<sup>5</sup> Cass. 22 mei 2015, AR F.13.0077.N.

Dans un arrêt récent, la Cour s’est encore prononcée au sujet de l’usage de preuves recueillies irrégulièrement.<sup>5</sup> Dans sa conclusion, la Cour de cassation a indiqué ce qui suit:

*“3. La loi fiscale ne comporte aucune disposition générale qui interdit l’usage de preuves recueillies irrégulièrement pour établir une dette d’impôt et, par conséquent, pour infliger un accroissement ou une amende s’il existe des motifs qui y conduisent.*

*4. L’usage par l’administration de preuves recueillies irrégulièrement doit être vérifié au regard des principes de bonne administration et du droit à un procès équitable.*

*5. Sauf si le législateur a prévu des sanctions particulières en la matière, l’usage de preuves obtenues irrégulièrement en matière fiscale ne peut être refusé que si les moyens de preuve ont été obtenus d’une manière à ce point contraire à ce qui peut être attendu d’une autorité correcte que cet usage doit en toutes circonstances être considéré comme inacceptable, ou si cet usage compromet le droit du contribuable à un procès équitable.*

*Le juge peut, dans le cadre de cette évaluation, tenir compte notamment de l’une ou l’autre des circonstances suivantes: le caractère purement formel de l’irrégularité, son incidence sur le droit ou la liberté protégé par la norme transgressée, le caractère intentionnel ou non de l’irrégularité commise par l’autorité et le fait que la gravité de l’infraction dépasse de loin l’irrégularité commise.”*

Il découle de cette jurisprudence que l’administration fiscale peut uniquement se prévaloir de son enquête sans risquer de voir celle-ci frappée de nullité si elle remplit les conditions précitées et se conforme en particulier aux principes de bonne administration et au droit à un procès équitable, ainsi qu’aux dispositions dont le non-respect est assorti d’une sanction de nullité. Il existe en effet, dans le cadre de la procédure fiscale, différentes dispositions dont le non-respect par l’administration entraîne une nullité. Nous songeons par exemple à l’obligation imposée à l’administration qui entend enquêter sur le contribuable au-delà du délai de contrôle de trois ans d’informer ce dernier préalablement et par écrit des indices de fraude fiscale existant à son égard. La loi

<sup>5</sup> Cass. 22 mai 2015, AR F.13.0077.N.



wanneer de administratie van plan is om buiten de driejarige controletermijn nog onderzoeken te verrichten bij de belastingplichtige. Hier wordt uitdrukkelijk gezegd dat deze verplichting geldt *“op straffe van nietigheid van de aanslag”*.<sup>6</sup>

We kunnen dus stellen dat bovenstaande houding van het Hof van Cassatie duidelijk parallellen heeft met de beroemde Antigoonrechtspraak in strafzaken, welke nu recent in de wet verankerd is. Het is dus veruit de bedoeling van dit wetsvoorstel om bovenstaande rechtspraak ook te verankeren in de wet, meer bepaald in het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, zodoende een kader te scheppen, waarbinnen zowel de belastingadministratie als de rechter kunnen optreden. Het uitgangspunt moet hierbij de gelijke behandeling van de belastingplichtigen vormen, aangezien zij duidelijk moeten weten wat hun rechten en plichten zijn en in welke mate bewijsmateriaal toch kan worden gebruikt door de belastingadministratie, zonder aangetast te worden door de automatische nietigheidssanctie.

De minister van Financiën heeft op 11 juni 2015 in plenaire zitting gesteld dat er nog verschillende uitspraken zijn van het Hof van Cassatie, welke niet altijd met elkaar overeenstemmen. De minister heeft hierbij verklaard dat er verder ruis op de wetgeving zit, die hij zal aanpakken met wetgevende initiatieven. Daarnaast heeft hij ook verklaard dat het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in fiscale zaken een afweging is die de feitenrechter zal moeten doen geval per geval.<sup>7</sup> Daarom is het dus onze bedoeling om met dit wetsvoorstel een duidelijk kader te scheppen voor de feitenrechter in de afweging die hij zal moeten maken, wanneer hij geconfronteerd wordt met dergelijke bewijselementen, zeker gezien het feit dat de uitspraken van het Hof niet altijd overeenstemmen en elkaar zelfs kunnen tegenspreken.

Daarom wordt in artikel 2 deze rechtspraak ingevoerd in het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 en in artikel 3 wordt diezelfde regeling uitgewerkt voor het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde. Daardoor zijn beide wetboeken met elkaar in overeenstemming en zit er minder ruis op beide wetgevingen.

Roel DESEYN (CD&V)  
Eric VAN ROMPUY (CD&V)  
Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)

prévoit expressément en l'espèce que cette obligation est prescrite *“à peine de nullité de l'imposition”*.<sup>6</sup>

Il existe donc manifestement un parallèle entre la position précitée de la Cour de cassation et celle adoptée en matière pénale dans la célèbre jurisprudence Antigone, qui a été récemment ancrée dans la loi. La présente proposition de loi vise dès lors à ancrer également la jurisprudence précitée dans la loi, plus précisément dans le Code des impôts sur les revenus, afin de créer un cadre au sein duquel l'administration fiscale et le juge pourront tout deux intervenir, le point de départ étant l'égalité de traitement des contribuables. En effet, ces derniers doivent savoir clairement quels sont leurs droits et devoirs et dans quelle mesure des éléments de preuve peuvent tout de même être utilisés par l'administration fiscale sans donner lieu à la nullité automatique.

Le ministre des Finances a précisé en séance plénière du 11 juin 2015 qu'il existe encore différents autres arrêts de la Cour de cassation qui ne vont pas tous dans le même sens. Il a annoncé son intention de prendre des initiatives législatives en vue d'éliminer les interférences qui subsistent dans la législation. Il a également déclaré que le juge du fond devra apprécier au cas par cas l'opportunité d'utiliser des preuves obtenues illégalement en matière fiscale.<sup>7</sup> La présente proposition de loi vise dès lors à créer un cadre clair destiné à guider le juge du fond dans l'appréciation de tels éléments de preuve, d'autant que les décisions de la Cour ne sont pas toujours uniformes et se contredisent même quelquefois.

L'article 2 intègre dès lors cette jurisprudence dans le Code des impôts sur les revenus 1992 et l'article 3 intègre cette même réglementation dans le Code de la taxe sur la valeur ajoutée, ce qui permet d'harmoniser ces deux codes et de limiter les interférences entre ces deux législations.

<sup>6</sup> Art. 333, 3e lid, WIB 1992.

<sup>7</sup> Vraag om uitleg van de heer Roel Deseyn tot de heer Johan Van Overtveldt over de gevolgen van het arrest van het Hof van Cassatie over onrechtmatig verkregen bewijsmateriaal, Vr. en Antw. Kamer, 11 juni 2015, 20-21 (Vr. nr. P0589 R. DESEYN).

<sup>6</sup> Art. 333, alinéa 3, du CIR 1992.

<sup>7</sup> Question de M. Roel Deseyn à M. Johan Van Overtveldt sur "les conséquences de l'arrêt de la Cour de cassation sur les preuves obtenues illégalement", Questions et Réponses Chambre, 11 juin 2015, 20-21 (question n° P0589 posée par M. R. Deseyn).

**WETSVOORSTEL****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

**Art. 2**

In Titel VII, Hoofdstuk III, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992, wordt na afdeling V een afdeling V/1 die een artikel 336/1 bevat, ingevoegd als volgt:

**“Afdeling V/1 – Nietigheden**

Art. 336/1. § 1. Er wordt tot nietigheid besloten van een bewijselement dat op een onrechtmatige manier verkregen is, enkel indien:

- de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, of;
- de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, omdat zij is verkregen op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid kan worden verwacht, of;
- het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces.

§ 2. Als de onregelmatigheid van een verkregen bewijselement wordt opgeworpen in rechte, dan kan de rechter zich door één of meer van volgende elementen laten leiden:

- het zuiver formeel karakter van de onregelmatigheid;
- de weerslag op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm worden beschermd;
- het opzettelijk karakter van de door de overheid begane onrechtmatigheid;
- de omstandigheid dat de ernst van de inbreuk veruit de begane onrechtmatigheid overstijgt.”

**Art. 3**

In het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde wordt een hoofdstuk X/1 dat een artikel 69/1 bevat, ingevoegd als volgt:

**“Hoofdstuk X/1. – Nietigheden**

Art. 69/1. § 1. Er wordt tot nietigheid besloten van een bewijselement dat op een onrechtmatige manier verkregen is, enkel indien:

**PROPOSITION DE LOI****Article 1<sup>er</sup>**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

**Art. 2**

Dans le titre VII, chapitre III, du Code des impôts sur les revenus 1992, il est inséré, après la section V, une section V/1 contenant un article 336/1, rédigée comme suit:

**“Section V/1 – Nullités**

Art. 336/1. § 1<sup>er</sup> La nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est décidée que si:

- le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, ou;
- l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, du fait qu'elle a été obtenue d'une manière qui est tellement contraire à ce qui est raisonnablement attendu d'une autorité agissant correctement, ou;
- l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable.

§ 2. Si l'irrégularité d'un élément de preuve obtenu est soulevée en justice, le juge peut se laisser guider par un ou plusieurs des éléments suivants:

- le caractère purement formel de l'irrégularité;
- l'incidence sur le droit ou sur la liberté protégé par la norme transgressée;
- le caractère intentionnel de l'irrégularité commise par l'autorité;
- le fait que l'illicéité commise est sans commune mesure avec la gravité de l'infraction.”

**Art. 3**

Dans le Code de la taxe sur la valeur ajoutée, il est inséré un chapitre X/1 contenant un article 69/1, rédigé comme suit:

**“Chapitre X/1. – Nullités**

Art. 69/1. § 1<sup>er</sup>. La nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est décidée que si:



- de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, of;
- de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, omdat zij is verkregen op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid kan worden verwacht, of;
- het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces.

§ 2. Als de onregelmatigheid van een verkregen bewijselement wordt opgeworpen in rechte, dan kan de rechter zich door één of meer van volgende elementen laten leiden:

- het zuiver formeel karakter van de onregelmatigheid;
- de weerslag op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm worden beschermd;
- het opzettelijk karakter van de door de overheid begane onrechtmatigheid;
- de omstandigheid dat de ernst van de inbreuk veruit de begane onrechtmatigheid overstijgt.”

#### Art. 4

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de maand na afloop van een termijn van tien dagen te rekenen van de dag volgend op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

8 oktober 2015

Roel DESEYN (CD&V)  
Eric VAN ROMPUY (CD&V)  
Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)

- le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, ou;

- l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, du fait qu'elle a été obtenue d'une manière qui est tellement contraire à ce qui est raisonnablement attendu d'une autorité agissant correctement, ou;

- l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable.

§ 2. Si l'irrégularité d'un élément de preuve obtenu est soulevée en droit, le juge peut se laisser guider par un ou plusieurs des éléments suivants:

- le caractère purement formel de l'irrégularité;
- l'incidence sur le droit ou la liberté protégé par la norme transgressée;
- le caractère intentionnel de l'irrégularité commise par l'autorité;
- le fait que l'illicéité commise est sans commune mesure avec la gravité de l'infraction.”

#### Art. 4

La présente loi entre en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'un délai de dix jours prenant cours le lendemain de sa publication au *Moniteur belge*.

8 octobre 2015